

ЛАНДОН І РУЗВЕЛТ ЗА ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ

ТОПІКА (Канзас). — Губернатор Ландон, републіканський кандидат на уряд президента Злучених Держав, подав до відома зміст своєї промови, котру він думає виголосити в Де Мойн. Він підчеркує, що думає говорити про асекурацію пільних продуктів.

Притому Ландон зазначає, що подати наперед зміст своєї промови ще до її виголошення заставила його вістка, що президент Рузвелт установив два комітети для рільничих справ. Ландон вважає, що цим поступком Рузвелт хотів його перебігти та показати, який він дбайливіший за фермерів. Ландон каже, що за асекурацію пільних продуктів він заявлявся вже давно та що він був перший пропагатор цієї ідеї.

Відповідаючи на цей закид, секретар рільництва, Волес, заявляє, що встановлення комітету для справи асекурації рільничих продуктів не було вирішене Ландоном. Він каже, що Ландон цієї ідеї перший не подав, бо федеральний уряд уже від багатьох місяців збирав про рільничі продукти дані.

Тимчасом президент Рузвелт видав з собою приватної палати в Гайд Парку, Нью Йорк, заяву, що коли він буде наново вибраний президентом, то предложить конгресові відповідні проєкти законів про те, як фермери, що тепер арендують землю, мають її закупити на власність.

РЕПУБЛІКАНЦІ ВИБИРАЮТЬ НАЙКРАЩІ ПРАЦІ ЗА РУЗВЕЛТА.

ШКАГО. — Краєвий комітет Републіканської Партії прогнозує вже вислід конкурсу, який стоїть за Рузвелта?

Першу нагороду за найкращий лист на цю тему, не довгий як 200 слів, призано шікаговському столареві, Донкенові Фрейзерові, другу Нетові Дайсертові, фермерові з Арізони, а третю розділено між панно Джин МекКолі, господиню, та Джорджа Стара, вчителя.

Перша нагорода виносить \$500, друга \$300, третя \$200.

ГЕРСТОВА НАГІНКА НА ЧЕРВОНУ ДОПОМОГУ РУЗВЕЛТОВІ.

НЮ ЙОРК. — Герстові газети далі друкують статті про те, що, мовляв, кандидатуру Рузвелта полирають комуністи. У понеділок ці газети подали, що вибір Рузвелта полирає Давид Дубінський, президент жіночої кравецької юнії, котрого Герст називає відомим комуністом.

Дубінський подав до газет відповідь на цей закид газет Герста. У цій відповіді Дубінський каже, що ніколи не був комуніст та що все боровся з комуністами в своїй юнії й юнію. Далі Дубінський пригадує, що Герст колись провадив через свої газети кампанію за призначення більшовицького уряду, а нині нападає на Рузвелта за призначення.

ПОВІНЬ СТРАЙКІВ.

НЮ ЙОРК. — У Мангетені вибух страйк робітників, зайнятих при митті й політуванню автомобілів у гаражах. Юній урядники кажуть, що на страйк вийшли 3,000 робітників.

В околиці Мінеаполіса почався страйк „ланцохових крамниць“. Через страйк закрито 33 крамниці.

В Ютиці, Нью Йорк, відбулася конференція продуцентів молока з торговцями в справі встановлення ціни на молоко. Конференція не дала ніякого вислуду.

БОРОТЬБА В ЮНІЯХ ЗА СПОСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ.

МИЛВОКІ. — Урядники юній машиністів закидають публично Джанові Луисові, голові комітету для промислової організації, що він не хоче злучити в одну цілість двох течій у юніях, що розділилися через спід за спосіб організації робітників, бо хоче бути головою Американської Федерації Праці. Знаючи, що він цього уряду не діється, кажуть ці урядники, Луис думає організувати іншу федерацію юній.

НЕБУВАЛА ОПЕРАЦІЯ.

НЮАРК (Нью Джерзі). — До місцетого шпиталю св. Якова в Нью Джерзі — Притомного 34-літнього Томаса Барета, котрому в автомобілевім випадку скла відтяло ніс і велику частину горішньої губи. Пів години потім поліційний урядник, що робив розслід випадку, знайшов ніс на розбитім радіаторі автомобілю. Він довів його мерщій до шпиталю, де шпитальний лікар, д-р Джан Джардіна, пришив місця назад ніс і губу.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Отримано до відома, що

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ТА СОЮЗІВЦІВ

відбудуться в одних місцевостях:

ALQUIRA, PA., СУБОТА, 26-го ВЕРЕСНЯ, в галі Укр. Републіканського Клубу, в годині 7-мії ввечір.

AMBRIDGE, PA., НЕДІЛЯ, 27-го ВЕРЕСНЯ, в галі відаіду 276, в годині 8-мії ввечір.

McKEES ROCKS, PA., ПОНЕДІЛОК, 28-го ВЕРЕСНЯ, в Укр. Нар. Домі, в годині 7:30 ввечір.

CARNEGIE, PA., ВІВТОРОК, 29-го ВЕРЕСНЯ, в Укр. Нар. Домі, в годині 7:30 ввечір.

На тих усіх зборах буде прийнят гол. рекордовий секретар Д. Галиччи та говоритиме до молоді про її завдання супроти української імїграції й українського народу взагалі. Тому прошу місцевих урядників відвідати У. Н. Союзу молодати, щоб на збори з'явилися якнайбільше чл. Союзу.

2-гий гол. пополуно, відбудуться в Пітсбургу ОКРУЖНІ ЗБОРИ урядників Союзів відділів з цілої Пітсбурщини. В. МАЛЄВИЧ, заст. гол. предсїдника.

ЗА ПРОТИЖИДІВСЬКІ ВИСТУПИ.

В Космачі, пов. Надвірна, арештовані Михайла Герина, Дмитра Гринишчака, Івана Семеновова й Ів. Зибильця під закидом протижидівських виступів. В останніх часах були випадки, що хтось вибив шиби в жидівських домах і палив сьогорічні землероді.

ЗА ВБИВСТВО ЖІНКИ.

Військовий суд у Перемишлі розглядав справу вахмайстра Семіонтовського, обвинуваченого за вбивство жінки. Одної ночі в квітні ц. р. вона згинувла в ліжку від кулі. Чоловік нароби крику й оповідав перед сусїдами, що його жінка відобрала собі життя. Однак секція тіла виказала докази проти Семіонтовського. Дальші дохдження ствердили, що їхнє співжиття було погане та що чоловік часто грозив жінці револьвером. Його арештували, а лікаря ствердили, що він психопат і має зменшену відповідальність. Під кінець слідства Семіонтовський признався до вбивства. Суд засудив його на 6 літ в'язниці.

УКРАЇНЦІ В УРУГУАЮ.

Краєві газети подають, що в Уругваю (південно-американська республіка між Бразилією й Аргентиною) живе коло 10 тисяч українців. В столиці держави, Монтевідео, живе майже 7 тисяч українців з Галичини, Буковини, Волині, Закарпаття, а навіть з Великої України. Під культурним оглядом життя української еміграції в Уругваю незavidне.

Еміграція до Уругваю почалася після світової війни і була підтримувана польськими еміграційними підприємствами.

НЕ ХОЧЕ, ЩОБ ЦІЛУВАТИ П. В. РУКУ.

В однім із латвійських щоденників у Риві появилася на днях оповістка такого змісту: „Прохаю ввічливо, але зовсім рішучо всіх, хто має зі мною приватне чи урядове діло, при привітанні та прощанні не цілувати мене в руку. Альма Гірш“. Слід зазначити, що Альма Гірш у Риві відомою грошведкою та є vicepresidente великого, акційного товариства.

НОВЕ ВАЛЮТОВЕ ОБМЕЖЕННЯ В ПОЛЬЩІ.

Польський міністер скарбу видав розпорядок, який дозволено вивозити з Польщі тільки 200 злотих. На більшу суму треба дістати спеціальний дозвіл.

ДВА РОКИ ЗА НАЗВУ „ЖИД“.

В Миргороді, полтавського району, відбувся суд над чотирма робітниками, яких обвинувачувано, що вони назиивали євреїв згірливою назвою жид. Суд розглянув справу й засудив всіх обвинувачених по два роки тюрми.

ХТО З НАС ЗРОВИВ БИ ТАКСАМО?

В манітоській виборчій округі Ст. Джордж був останніх 19 літ послом ісландець Скул Сігфуссон. При останніх виборах був знов кандидатом і звав. Перемогла його панна С. Гальдерсон, віннігеська вчителька, кандидатка з партії громадського кредиту. Чи літній сам заповіс назад до Вікнінґа, відповідав до будинку легіслатури, представив її рїжним міністрам та урядовцям, дістав для неї примірник парламентарних правил, щоби привчилася, як має підчас сесії поступати.

НАЙБІЛЬШИЙ МІСТ СВІТУ.

Найбільшим мостом світу є міст із Сан Франсіско до Окленду. Він довгий 13,27 км; працювали над його будовою 6,500 робітників і коштував він 77 міль. доларів. З обох сторін моста стоять сталеві башти, високі 214 м. За годину можуть переїхати мостом 360,000 авт.

ХУРТОВИНА ПЕРЕКИНУЛА ЛЮДЕЙ ДО ЄСР.

У несвезькому повіті лютувала пів години хуртовина, що западіла великі шкоди в 10 селах. Дощ позамудував огороди, поля понижіли зовсім. Скільки людей згинувло, покинуло невідомо. Вихор перекинув на большевницький бік кільканацять осіб.

НАСЕЛЕННЯ МІСТ ЗАХІДНОЇ КАНАДИ ЗМЕНШУЄТЬСЯ.

З недавню перееравдженого перепису населення Західної Канади (1 червня 1936), показується, що населення міст та містечок загально зменшується. І так, Брендон, що в 1911 р. мав 17,082 мешканців, в 1936 р. мав уже лише 16,388 мешканців. Саскатун, що в 1931 р. мав 43,291 мешканців, в 1936 р. мав 41,606 мешканців. Мус Джек, що в 1931 р. мало 21,299 мешканців, в 1936 р. мало 19,782. Населення Рїджайні дрібочку зросло; в 1931 р. було там 53,209 мешканців, тепер є 53,389.

ПОБОЖНИЙ ВАРТВИК.

В Рудніках, пов. Сьятин, Степан Куртак вартував перед злодіями церкву. Коли злодії не приходили довший час красти, він сам виломив двері від захристії, розбив касу і забрав з неї 215 злотих.

ЖЕРТВИ ГРОМУ.

В Березівці біля Монастирська грім убив Миколу Татарина, якого заскочила буря при накладанні конюшини на віз. Одночасно поразив жінку і сестру Татарина, що борються зі смертю. Грім сплїв по залізних вилах, якими Татарин накладав конюшину.

САРАНЧА — ПОГНІЙ.

Найбільшим нещастям і прокляттям селян є крім посухи і поветті — саранча. А ось тепер подають із Юганісбургу вістку, що завдяки саранці мають там прегарні живня. В минулім році навістила околиці Юганісбургу халхива маса сарани. Цілі живня пропали. Селяни вичищували вогнем величезні маси саранчі. Знищені поля мусили вони знов орати і засївати. Аж тепер виявилось, що нежива саранча є знаменитим профном і цьогорічних живнів віділи собі Юганісбурські рїжники минулорічні страхи утроє.

ХТО ПЕРШИЙ НОСИВ ШОВКОВІ ПАНЧОХИ.

Лондонські часовисі подають, що англійські учені й історики ведуть тепер дискусію, хто перший і де почав носити шовкові панчохи. До XVI ст. носили в Європі тільки полотняні і вовняні панчохи. Навіть королі і князї не знали іншого прикриття ніг. Першим англійським королем, що почав носити шовкові панчохи, був Генріх VIII, що дістав їх як дарунок від якогось єспанського князя. Однак пані англійського королівського двору, далі носили єванські панчохи, аж до часів Єлизавети, доньки Генріха VIII, яка впровадила до двірської моди шовкові панчохи. Історики з Троє, головного міста продукції панчох у Франції, подають, що саме цього року минуло 400 літ від часу, коли „відкрили“ шовкові панчохи. Панчохові промисловці з Троє рїжники улаштували року з цієї нагоди величаве „панчохове свято“. Головною атракцією цього свята було дефляція на якій будє представлений розвиток шовкових панчох за останніх чотириста літ.

ШВАРЦБАРТ РОЗСТРІЛЕНИЙ В ЕСПАНІЇ

ЛьВІВ. — Львівська жидівська „Хвіля“ подає з Парижа розійшлася чутка, що єспанські повстанці розстріляли Шльому Шварцбарта, відомого вбивника отамана Петлюри. Шварцбарт зголосився недавно добровольцем до єспанської червоної мідії. В останніх боях під Іруном повстанці зловили Шварцбарта й іще 19 добровольців з Франції й усіх на місці розстріляли.

НОВА ПРОВОКАЦІЯ КОМУНІСТІВ.

ЛьВІВ. — Львівський „Новий Час“ доносить про нову провокацію комуністів. В неділю, 6-го вересня ц. р., відбулося в Раві Руській величаве свято „Сільського Господаря“. Подібно як на інших наших національних святах, так теж на цьому хотіли комуністи викликати замішання. По привітних промови намагався промовляти один комуніст, але учасники свята не дали йому говорити. Та на цьому комуністична провокація не закінчилася. В часі вправ селян і селянско-громадський тип приступив до відмови українського громадянства інж. Корнило Целевича й ударив його сильно боксером по голові.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ПРО ГІТЛЕРА.

ЛОНДОН. — Англійський премієр з часів війни, Ллойд Джордж, що недавно відвідував Німеччину й говорив з найвищими німецькими достоянками до Гітлера включно, повернувшись домів, сказав: „Німецька не хоче війни, однак вона боїться нападати з боку Росії. Також вона дуже недовіряє французько-російському пактові оборонної оборони“. Про німців і Гітлера Ллойд Джордж сказав: „Я ніде не бачив щастивішого люда від німців: Гітлер є найбільшим з усіх тих великих людей, яких я колинебудь зустрічав“.

НОВІ МОСКОВСЬКІ МАНЕВРИ.

МОСКВА. — Після великих советських маневрів, що недавно відбулися здовж польської границі, червоної штаб зарядив на днях нові маневри у глибині самої Росії, в околицях Москви. Маневрами проводив червоної маршал Тухачевський, який теж виводив воєнну промову. Тухачевський буди тим характеристичні, що червоні команданти не тільки мали на увазі провирити військову справність червоної армії, але також хотіли дати відчуття населенню, що ця армія є їх армія й за них вона буде боротися.

ВЕЛИЧАВІ НІМЕЦЬКІ МАНЕВРИ.

БЕРЛІН. — Німецький військовий штаб собі зарядив маневри, які щодого розмови перевищать ті маневри, що їх був улаштував кайзер у 1914 році, на передодні всесвітньої війни. Цим маневрами приглядатимуться, який перший раз матимуть нагоду отверити побачити цілу силу німецької армії. Усі німці радіють, що це вперше по війні їх армія вживатиме справжньої зброї у маневрах, а не так, як передтим, коли, згідно з версайським договором, вони мусили вживати деревляної зброї.

НІМЦІ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО МОБІЛІЗАЦІЇ.

БЕРЛІН. — З Берліну доносять, що німецький військовий штаб видав тайний розпорядок усім німцям в роках від 25 до 45, щоби були готові до мобілізації й щоби знали, як у часі неї поводитися. Розпорядок подає місце і число бараків, куди мобілізований має зголоситися, які речі має взяти з собою і в якій спосіб має тамтуди їхати.

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ ЗДОБУВАЮТЬ МАКВЕДУ.

БУРґОС (Еспанія). — Штаб революційних військ подав до відома, що його війська здобули одно з найважливіших міст на шляху до Мадриду, Макведу. Боротьба була дуже завзята і тривала три дні. Після тяжкого гарматного бомбардування революційні війська увійшли до міста. На цьому секторі з боку урядових військ брали участь 35,000 воєнків. Тепер революційні війська спрямовують свою увагу на чергове важне місто, Толедо.

ЯПОНІЯ ГОТОВИТЬСЯ ДО НОВОЇ ВИПРАВИ НА КИТАЙ.

ТОКІО. — Японія приготується до нової виправити на Китай. Штаб виробив уже карати китайців за скривовистива, яких вони допускаються на японській Китаю 4 жовтня, жалують японці, вжито на території Китаю та японців. Однак треба вважати, що ці причини є тільки сповідні. Фактично Японія корнстає з напруження в Європі й хоче поширити свою владу в Китаю. В європейських політичних кругах побоюються, що цим разом Японія обсадиє Ганков, Кантон і Шангаї, а на півночі займе Монголію.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays. Owned by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. "Свободи": BERGEN 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERGEN 4-1016. 4-0807.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СТАВАЙМО В ОДИН РЯД

Вже наш велитень Франко звернув увагу на те, що не любимо ставати в один ряд і не вміємо його держати. А чейже в громадській житті, так як при війську, треба вміти стояти в однім ряді, якщо хочемо творити силу. Щобільше, для поневоленої, недержавної нації, що не має свого власного війська, ці рівні громадські карні ряди є необхідною вимогою, якщо та нація хоче здобути волю. Бож волю здобувається армією, карними рядами, а ті карні ряди може поневолена нація створити тільки громадським ладом, себто шляхом творення таких своїх рідних організацій, які виховувалиб своїх членів на характерних, карних, спосібних до посвяти громадян. І ось такою організацією в Америці був і є наш: Український Народний Союз. Це він почав перший в Америці творити українську армію, навчаючи наших людей ставати до одного ряду і в ній видержувати. Правда, не всіх втягнуло в ці ряди, бо й у найкращій армії світу трапляються такі, з яких ніяк не можна нічого зробити; так і в Америці, а навіть у самім У. Н. Союзі не всіх удавалось виховати на Франкових карних громадян, звиклих ходити в однім ряді. Та назагал мусимо ствердити згідно з правдою, що праця У. Н. Союзу не пішла на марно. Бо за десятки літ його існування такі поставлено великий і сильний ряд свідомих і жертволюбних та дисциплінованих наших громадян. І це є для У. Н. Союзу найкраща заплата.

Та коли говоримо про армію, то не забуваймо, що й найсильніша армія потребує постійного доповнення новими силами. А як знаємо, що року, в осени, брали в старім краю наших молодих хлопців примусово до "асентирунку" і затягали їх до "цісарської армії". А й в Америці кожного року теж доповняють американську армію новими рекрутами, новими силами. Та тут нема на те примусу, як це було за давньої Австрії. Тут затягаються молоді хлопці на службу до армії добровільно.

Наш У. Н. Союз не "цісарський", а народний, український, що виховався теж і на ідеалах американських. Він теж кожної осені вербує нових "рекрутів", щоб ними посилити свої національні ряди, щоб ними заступити місце тих, що від нас рік-річно навіки відходять. Але вербує він тих "рекрутів" по американськи, себто промовляє до патріотизму нашого громадянства, до серця й розуму батьків і матерей і до їхніх дітей. І просить їх у їхнім власнім інтересі та в інтересі української ідеї доповнити національні ряди У. Н. Союзу. Хай тим чином наш Союз заступить наш старій імміграції тут в Америці ту нашу українську армію, яку ми так мило згадуємо, за якою так тужимо. Хай наш У. Н. Союз, коли вже не може творити правдивої української армії, хоч подає далі поміч тим, що ту армію творять там на рідних землях.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина "ВОЛИНІ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

Володько аж гнівався за це на батька. Як то не було? Раз про нього так докладно написано. І станиця, де родився, і імя його батька та матері. Як би то так дурили...

— Дурять, — не згоджувався батько. — Багато дурять. Он у японську війну тільки й писали, що "наші" бють, наші беруть в полон, наші наступають, а що він-шло... А чому? Бо брешуть, бо неправдою хочуть народом правити... От воно...

Такі розумування батька Володькові не зовсім доводили, хоч він проти них не може нічого сказати. Може й так... Хто його знає... Віна — річ не проста, раз там стільки людей убивають. Ще перед Різдом прийшла звістка, що Кузьмів зять Василь поляг у перших б'ях". Також дуже прикрі відомості про Єлисеєвого Василя. Матвій навмисне їздив до Дерманя і те, що почув, було дуже сумне. Хто його знає, чи жие. Пішов у бої під Варшаву і невідомо, де подівся. Про Хома. Ти мій маленький цвящечок? Володько добре пам'ятає ці слова. О, він їх ніколи не забуде... Ні, ні!

Володько аж гнівався за це на батька. Як то не було? Раз про нього так докладно написано. І станиця, де родився, і імя його батька та матері. Як би то так дурили... Дурять, — не згоджувався батько. — Багато дурять. Он у японську війну тільки й писали, що "наші" бють, наші беруть в полон, наші наступають, а що він-шло... А чому? Бо брешуть, бо неправдою хочуть народом правити... От воно... Такі розумування батька Володькові не зовсім доводили, хоч він проти них не може нічого сказати. Може й так... Хто його знає... Віна — річ не проста, раз там стільки людей убивають. Ще перед Різдом прийшла звістка, що Кузьмів зять Василь поляг у перших б'ях". Також дуже прикрі відомості про Єлисеєвого Василя. Матвій навмисне їздив до Дерманя і те, що почув, було дуже сумне. Хто його знає, чи жие. Пішов у бої під Варшаву і невідомо, де подівся. Про Хома. Ти мій маленький цвящечок? Володько добре пам'ятає ці слова. О, він їх ніколи не забуде... Ні, ні!

Володько аж гнівався за це на батька. Як то не було? Раз про нього так докладно написано. І станиця, де родився, і імя його батька та матері. Як би то так дурили... Дурять, — не згоджувався батько. — Багато дурять. Он у японську війну тільки й писали, що "наші" бють, наші беруть в полон, наші наступають, а що він-шло... А чому? Бо брешуть, бо неправдою хочуть народом правити... От воно... Такі розумування батька Володькові не зовсім доводили, хоч він проти них не може нічого сказати. Може й так... Хто його знає... Віна — річ не проста, раз там стільки людей убивають. Ще перед Різдом прийшла звістка, що Кузьмів зять Василь поляг у перших б'ях". Також дуже прикрі відомості про Єлисеєвого Василя. Матвій навмисне їздив до Дерманя і те, що почув, було дуже сумне. Хто його знає, чи жие. Пішов у бої під Варшаву і невідомо, де подівся. Про Хома. Ти мій маленький цвящечок? Володько добре пам'ятає ці слова. О, він їх ніколи не забуде... Ні, ні!

ПРИДЕРЖУЮТЬ ПРИ БАТЬКІВЩИНІ

Емігранти всіх націй, відірвані від своєї батьківщини, але зв'язані духово й кровно з рідною землею, під натиском чужої культури, що намагаються відірвати їх остаточно від рідного пня та прирпрати до чужого воза, відчувають гостру потребу час від часу зачерпнути в рідній землі сил для задержання свого національного обличчя. Так, вони відчувають гостру потребу... але — за браком гроша — дуже рідко можуть її задовольнити, і відвідати рідну землю. З особливим боєм дивляться вони на своїх дітей, що зростають, не розуміючи, за що саме колись їх батьки терпіли, страждали та воювали. Батьки, продовжують слідкувати, наскільки можуть, за життям "старо-го краю", де залишилися своїякі і знайомі, де залишилися дорогі могилки... Але діти виростають уже на громадян іншої країни, і до "старого краю" часто відчувають уже хіба чисто п'ятонічну чи чемну (щоби не вразити батьків!) цікавість.

Уряди всіх країн відчувають цю небезпеку втрати своєї еміграції, але ніякий уряд не відчуває її в такій мірі, як італійський фашистський уряд, що культ батьківщини та національної солідарності ставить на одному з перших місць цілої своєї політики. Для нього італійська мова за кордоном є "висуненими далеко поза кордони батьківщини аванпостами італійської культури, що мають сприяти всіма силами розбудові фашистської імперії". І тому він робить усе можливе, щоб тримати цих "вартових фашистської батьківщини" в цілковитій готовстві.

Щоб він для цього робить? Ось уже вісім років, як італійські кораблі і потяги звозять на літо до Італії десятки тисяч італійської молоді, що живе за кордоном, і розділює їх по ріжних морських та гірських таборах. Проїзд і перебування в Італії відбуваються на кошт держави. Час перебування в Італії — від двох тижнів до місяця. Не треба думати, що за той час мова залишають цілком вільною. Ні, вона відчуває що дня ре-

гулярні воєнні і культурно-освітні вправи. Чергуючи спорт з наукою, вона ввесь час вчиться і працює, складає іспити й отримує посвідчення та підвищення в рангах. Наприклад дня 7-го вересня почалася ліквідація Табору Мусолінія, що знаходиться в Римі, на так званій Святий Горі. Табор цей упродовж двох тижнів містив у собі сім тисяч італійських молодиків від 14 до 18 років, що завжди живуть за кордоном. Цього року, у відмінність від попередніх років, у цьому таборі були також і жінки: були хлопці з гітлерівських організацій молоді, були бельгійці (що не витримали таборової дисципліни і були з табору пізніше видані), були мадяри, австрійці, шведи. Кажуть, що був і один українець з Франції, але я його не бачив.

Вже вісім років відбуваються ці табори, і вони вже дають свої наслідки: підчас італійсько-етіопської війни італійці за кордоном сформували численний легіон добровольців, що взяв діяльну участь у всіх військових операціях. Серед них було чимало молодиків, що свого часу перебували в Італії. Між ними були навіть такі молодики, як брати Освальд і Леандр Джибеллі з Бразилії, Пачеля з Німеччини і Сотфа з Іспанії, що ледви покинули були 15 років, але виявили себе дисциплінованими і хоробрими воювачами, відзначеними воєнною командою. Один старшина з табору Мусолінія, що завідує також організацією молоді в Єгипті, згадав привів цього року 350 хлопців і дівчат, казав мені вчора, що за отих кілька років, що він їх мусить проводити в таборі, він стверджує постійне поліпшення таборового елементу. Закордонна італійська мова з кожним роком все більше переймається почуттям своєї відповідальності перед нацією й все краще виконує таборову службу.

Не треба думати, що сказане обмежується тільки до італійських емігрантів, дітей робітників та дрібних урядовців, які не мають можливості вислати своїх дітей з далеких країн до Італії. Воно поширю-

ють, то дуже крутий народ. Тож вони будуть його мучити, катувати. Того доброго привітливого з синіми ясними очима хлопця, який навіть нічого поганим словом не назвав, худобини не образив. Плаче Одарка, так плаче, що Господи. Почав їй навіть вживатися. Боляса у темноті сама лишиться. Вживався їй обвішаний торбами, як жебрак, обдертий, голодний з впалими очима. Мамо! Так і чула це слово. Ти родила мене, ти ночей не спала, кормила, доглядала. Вирятуй мене! А Єлисей недільними ранками старого дідового, у шкіряних політурах, "Каноніка" до рук брав і тремтячим протяжним голосом акафист Ісусу Сладчайшому вичитував. Читає книгу, а сльози по рудій бороді спадають. Давав і на молебень, але хто знає, чи живий. Навіть не знає, чи записувати в "Грамотку", чи ні. Сестра Палажка від плачу червоні очі мала, чорні одяги носила. Після очі розболілися і мусіла звернутися до лікаря.

Останній раз, люди мої, бачила в Здобунові, — оповідає кризь сльози Одарка. Перед Різдом пише він, наш голубчик: "любі і дорогі мої папаша і мамаша. Наше ученіє уже скінчилося і ми, також то й такого числа, будемо через Здобуново на германської фронт їхати. Приїдьте, то зобачимось".

(Далі буде).

ється на ціле італійське населення, що донедавна було перейняте не стільки італійським соборницьким патріонізмом, як патріотизмом регіональним: п'ємонтське не терпів сцилілія, римлянин висмівав неаполітанця і т. д. Італійці, як усі народи латинської раси, полишаючи на боці численну еміграцію, що шукала засобів до прожиття, майже не подорожували, замикаючись у вузьких межах свого містечка, або — в найкращому разі — своєї провінції. Коли би ви ще яких шість років тому запитали були якогось венеціанського гондолієра: "А чи гарна Генуя"? — то почули б відповідь, що він Генуї ніколи не бачив, і навпаки, генуейський шофер не мав жадного уявлення про венеціанську гондолу. І навіть "імперіалістичний" римлянин обмежувався своїми сімома історичними горбами (що від них зрештою вже мало що, й зосталося), і не відчував жадної потреби подивитися на славу в цілому світі неаполітанську затоку. Йому вистарчало й св. Петра. Головною причиною такої інерції були кошти подорожі. Італійці звикли жити з туристички, але самі не тратили грошей на подорож. Тепер це все змінилося. Мусіло змінитися, бо італієць мусів зробитися італійським соборником. Італійський уряд уже від кількох років уяв так звані народні потяги, що курсують по неймовірно дешевій ціні в неділі й більші святя. Внаслідок того залізнодорожна статистика подає, що кожної неділі від мінімуму 50 тисяч до максимуму 85 тисяч люду переїжджають Італію в тих народніх потягах в усіх напрямках. Щоб дати приблизну уяву про ціні, ось вам один приклад: Залізничний білет Рим-Неаполь і назад коштує нормально 86 лір; народнім потягом (що в ньому місяця відповідають скільки-будь проданих білетів) коштує тільки 18 лір. Білет Рим-Венеція і назад, що нормально коштує 330 лір, у народньому потязі коштує тільки 65 лір.

Італійська опера, не дурно слава в цілому світі, залишилася неприступна народнім масам, бо вимагає для містечкової вистави величезних фінансових засобів. Тому при нормальних обставинах крісло в партері коштує сто лір і більше. Найдешевше місце на самій горі коштує щось коло 14 лір, тоді, як у досить добрих кінематографах можна дістати добрі місця за дві-три ліри. Фашистський уряд помагає, що кожний театр мусить давати пропорційну скількість вистав для народу по незвичайно низьких цінах. Театри зобов'язалися на всі вистави обнизити ціни, але в ніякому разі не артистичну варієтність. А щоб ці народні вистави не зробились предметом спекуляції для заможних, але скупих людей, білети на ці вистави продають виключно робітникам, майстрам та прислужі, що мусять виказуватися своїми посвідченнями про свій професійний стан. Таким чином за три ліри найдешевший робітник має можливість слухати, сидячи в оксамітнім кріслі, оперу королівського театру у виконанні таких світової слави співаків, як тенор Джилі та Тоті Дель Монте.

Те саме відбувається і в інших містах по всій Італії. І це відноситься не тільки до опери, але й до драматичного театру. Вистави ці звичайно відбуваються що тижня в суботи й тут говорять про "фашистські театральні суботи".

Бідні робітничі і селянські маси отримують можливість подорожувати по Італії та слухати найкращих італійських артистів по незвичайно низьких цінах, бо італійський уряд зорганізував ще два рухомі театри: один для опери, а другий драматичний, які, маючи в складі першокласних артистів,

обіздять літом цілу Італію, спинаючись особливо по тих містах і містечках, де нема театрів. Це можливе тому, що існують інші Італійці з заможніших клас, які платять досить таки дорого за те саме, що їм приходить так дешево; але тут тепер це нікого не вражає:

робітників перемінила в невольників. Українська свідомо молоді і інтелігенція гине в московських тюрмах і на Соловках. Колись багата Україна — сьогодні колонія червоної Москви. Оттак червоні володарі знищили Україну. Однак їм цього всього замало. Вони в останніх часах зробили сильний наступ на українське життя тут у Галичині. Цілі десятки і сотки платних большевицьких агентів крутяться по наших селах і містах і стараються вносити нелад у наше життя, щоби його в той спосіб цілковито розбити. Всякі большевицькі наймити, дуже часто чужої народності, захваляють "Народний Фронт" і вносять роздор у наше життя. В останніх часах не вагаються вони виступати чинно зі зброєю і ножем у руках, починають побивати, а то й убивати свідомих українських громадян. Явно дозволяють собі зневажувати й ольовувати добре імя українського народу. Зневаження українського прапору на святі Франка в Нагуєвичях, побиття українських громадян на святі в Бродях, ганебне замордування молодого свідомого хлопця бл. п. Василя Барабаша у Верчанах, зневаження свята в честь поляглих Українських Січових Стрільців на Мавкіці, зневага української церкви у Львові — це обильні жнива злочинної роботи большевицьких агітаторів. Хай ці виступи будуть для нас остерогою перед наступом червоних наймитів. Мусимо далі давати відправу всім тим, що стараються внести заволоду і замінання в наше життя.

Противник зміцнив свій наступ. Нам слід збільшити нашу чуйність і нашу працю над собою і в наших установах.

КОЛИ ПО СВІТОВІЙ ВІЙНІ всі народи почали будувати свої самостійні держави, український народ також проголосив свою Незалежну Державу. Та не подобалося це Москві — відвічному ворогові України. Москва післала в Україну тисячі платних агентів, які підбурювали українських селян, робітників та інтелігенцію проти власного війська. Вони обіцяли рай на землі. Селянам обіцяли дати землю на власність без викупу, а робітникам фабрики. І доконали свого, Україна впала перед сильним наїзником з півночі, бо український селянин і робітник, збаламучений платними агентами, не дав належної відправи наїзникові. — Сьогодні український селянин і робітник став наймитом большевицько-жидівських комісарів. Землю і фабрики забрала червона Москва, а селян і

італійський фашизм, як відомо, відкидає поняття механічної рівності, і називає цю свою систему системою національної солідарності, що ототожнюється з поняттям суспільної справедливості.

Евген Онацький, Рим.

ДАЙМО ВІДПІР БОЛЬШЕВИЦЬКИМ НАЙМИТАМ

(З двотижневика позашкільного виховання "Шлях Молоді", який видає "Рідна Школа").

В цілому світі йде сьогодні завзята боротьба двох напрямків, двох світоглядів — націоналістичного і комуністичного. Цілий світ починає ділитися на два табори, що чимраз завзятіше починають себе поборювати, а навіть на життя і смерть боротися. Перший табір націоналістичний узнає націю і її добро за найбільшу свою ціль. Цей табір узнає приватну власність одиниці, старается про її добро, мораль, релігію та полишає одиниці свободу розпоряджати добровільно собою і своїм майном. Другий табір комуністичний — не узнає окремішності народу, не узнає приватної власності одиниці і робить з неї невольника. Цей табір виповів війну моралі, релігії і всьому, що цінне у людині, та зміряє до викликання світової заперохи, щоб тим способом пізніше закувати всі народи і підчинити своїм розказам. Цілим цим комуністичним рухом кермує большевицька Москва. Сьогодні большевицькі агітатори зуміли кинути в обійми братовбивчої війни цілий еспанський народ. Сина одного народу, підкожені платними агентами, ведуть зі собою безпощадну війну. Це саме зробили були червоні агенти в Україні, що кинули роздор між український народ, щоб його пізніше поневолили. Сьогоднішні події в Іспанії, боротьба партій у Франції нагадують нам дуже роботу большевиків в Україні в часі наших визвольних змагань.

Коли по світовій війні всі народи почали будувати свої самостійні держави, український народ також проголосив свою Незалежну Державу. Та не подобалося це Москві — відвічному ворогові України. Москва післала в Україну тисячі платних агентів, які підбурювали українських селян, робітників та інтелігенцію проти власного війська. Вони обіцяли рай на землі. Селянам обіцяли дати землю на власність без викупу, а робітникам фабрики. І доконали свого, Україна впала перед сильним наїзником з півночі, бо український селянин і робітник, збаламучений платними агентами, не дав належної відправи наїзникові. — Сьогодні український селянин і робітник став наймитом большевицько-жидівських комісарів. Землю і фабрики забрала червона Москва, а селян і

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЕЛІЗАВЕТ, Н. Д.Ж. Сестр. Любов, ві. 27, повідомляє всіх членів, що трикартальні збори, які мали відбутися в п'ятницю, 18. вересня, відбулися в п'ятницю, 25. вересня. Навомилося членів, щоб прийшли на збори і заплатили свої віддачі. Котра члени не заплатили свого долгу буде суспендована. — А. Пограпчак, предс.; А. Огар, кас.; Е. Кардаш, секр.

СІРАКІОЗ, Н. П. Тов. Українська Січ, від. 282, повідомляє своїх членів, що падаючий збори в сирани товариської реформи відбулися в неділю, 27. вересня в р. р. точно в годині 2-їй половині, в У. Н. Домі. Обов'язок кожного члена збори віддачі варті 50 п. а урядник 1 дол. Без огляду на ці збори члени збори розпочинають збори. — І. Пугач, предс.; І. Туревич, рек. секр.; П. Тандашин, кас.; І. Лесюк, фін. секр.

ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ УРЯДНИКІВ СОЮЗОВИХ ВІДДІЛІВ

3-PITTSBURGH, Mc KEES ROCKS, Mc KEESPORT, CARNEGIE, AMBRIDGE, MONESSE, FORD CITY, RANKIN, JEANNETTE, LATROBE, NEW CASTLE, NEW ALEXANDRIA, ETNA, EXFORD, BENTLEYVILLE, ALQUIPPA, SLICKVILLE, DONORA, WEST NEWTON, NEW KENSINGTON, BUTLER, LEECHBURG, ISELIN, PA., I WHEELING, W. VA. Отсим подаю до відома, що В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1936 РОКУ В ГОДИНІ 2-їЙ ПОЛОВИНИ Є Н О В І С Ь відбудуться: ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ В ПАРОХІЯЛЬНИЙ ГАЛІ УКР. КАТ. ЦЕРКВИ 7th Street, Corner Carson, S. S. Pittsburgh, Pa. На збори повинні конечно прийти урядники наступних Союзових відділів: 24, 41, 53, 56, 61, 63, 74, 82, 89, 91, 96, 101, 109, 118, 120, 126, 128, 132, 134, 136, 161, 166, 212, 232, 255, 276, 296, 329, 338, 360, 384, 396 і 400. На тих зборах буде прийнятий гол. рек. секретар Д. Галичін та горитиме про справу У. Н. Союзу. В. МАЛЕВИЧ, заст. гол. предсідника. 214,20,22

МАСОВІ СВЯТА

(Під увагу тим, що влаштовують Національні Дні й інші масові імпрези).

Сильно поширилися у нас різні імпрези, „свята“, в яких літом бере участь поважна кількість людей. Можна б думати, що в нас уже є вироблена техніка влаштування таких масових свят. Але досвід бачимо, що ще не всі свідомі того, на що в першу чергу треба при масових імпрезах звертати увагу.

Кожний знає з війська, що там „парада“, себто теж імпреза, має точний план. Усі подробиці в ньому передбачені і їх виконання доручене точно означеним особам. Тому там імпреза є організована, себто кожний знає, що й коли має робити.

У нас буває — інакше. Є фестивалі: є комітет, є програма, ніби все, але коли прийде до виконання, тоді показується, що якість те все не клеїться разом. Прийдуть замість гостей, придуть різні делегації і т. д. Добре, що прийшли. Хай заплатять „вступ“, а там... можуть собі й вертатися домі. Ніхто їх не витає, ніхто ними не зацікавиться. Коли прийде гість до хати, то потрапимо йому аж докучити вічним припрошуванням та принукою: „Беріть, гостоньки! Та поживіться!“ і т. д. Але при різних імпрезах — наша гостинність щезає як камфора. Не диво, що гості чуються як „чужі“, „приблуди“, одним словом — непотріби. На „своє“, односельчан, взагалі не звертаємо уваги.

А проте масові імпрези мають тоді моральну вартість, коли гості й учасники відходять зі „святи“ вдоволені, в переконанні, що пережили небуденні хвили. Тоді певно їх не треба буде другий раз „тягнути силою“. Де тих масових

переживань нема, тім чуюмо нарікання на байдужність громадянства, але не чуюмо, щоб аранжери імпрез вдарилися в груди і подумали над тим, чому їхні імпрези — „дудні“.

Не треба забувати, що люди, які приходять на фестивалі, чи інші імпрези, хочуть вирватися з журби будня. Давніше „вдоволений громадянин, чи пак, підданий“ ішов з безсилля проти видимої та невидимої сили, яка була причиною його журби, до коршми, щоб „закупити хробака“. Сьогодні він не хоче так „трусити хробака“, але шукає в спільноті джерела, звідки черпав би охоту і силу до життєвої боротьби. Звідси й зродилася потреба частих імпрез, „свят“, які виривають людину з її осамітнення, дають їй вдоволення в спільних переживаннях „святоточної громади“. Коли ж людина цього не знаходить, тоді — очевидно — каже, що „шкода було грошей та ходу“.

Ось тому не вистарчають самі „перегони в мішках“ чи змагання на стовпі за ковбасу. Те все можна на різних будах „комедіантів“ бачити і те приймає глядач зверхньо; він

того сильно не переживає, як довго він не став членом „святоточної маси“, як довго масові настрої ним не заволоділи.

Хто уважно слідить за настроями „публіки“ на концертах та всяких масових імпрезах, той знає, що публіка на початку настроєна надто „критично“. Бо кожна одиниця є ще „незаражена“ масовими настроями і критично каже собі в душі: „Ану, що вони прагтять?“ Нераз бачимо, що перші продукції хору, хоча добрі, мало подобаються. Але чим далше, тим більше тоніють ці леди критики і публіка щораз щедріше оплескує навіть менше визначні продукції. Ось тут завданням аранжерів є, заздалегідь подбати про те, щоб ці леди були якнайшкоро проломані. Тому перші виступи мусять бути найліпші, ба мусять публіці заімпонувати. У нас звичайно ставляють найліпші точки програми на сам кінець. Мовляв — кінець діло хвалить. Певно, що закінчення мусить бути добре. Але про успіх імпрези рішає початок. Глядач мусить з початку відчувти, що він „не прийшов надармо“.

Коли програма фестивалю трапляє до серця глядача, коли його хоч і підсвідомо національна туга знаходить у програмі відгук, коли він бачить радість на ликах своїх сусідів, як вони щораз більше

запалюються гарними вправами, коли мала дитина промовить до серця — чи то коротенькою деклямацією чи промовою, коли знайдеться добрий заповідь і перед кожною точною виповнить пазву відповідними поясненнями чи то поважний чи жартовливий формі, тоді тим скоріше проломлюються леди між видцями і виконавцями, тоді одиниця тим скоріше відчує своє зближення до тієї „святоточної громади“, стає податнішою і приступнішою для масових настроїв, збірних відчужень, для потреб національної спільноти. Декого треба довго переконувати про потребу дитячих садків. Але підчас масової імпрези, на якій виступить дитина з добре виченою деклямацією, праця Рідної Школи стає відразу кожному зрозуміла, бо в масі одиниця не сидить уже відокремлена як слимак у своїм домику, але відчуває те, що й маса.

В масі стають люди щиріші, бо відкидають шоденну „замкненість“ відокремлення, а стають більш отверті й здібні до масових могутніх переживань; нас, як це можливе, що люди вдоволені, в переконанні, що „гарно було“. Силу масових переживань бачимо на оповіданнях вояків про переживання у війську (не конче, на фронті). Нераз дивуються у нас, як це можливе, що люди

роками про ніщо інше не балакають, тільки „про войну“; чи це було на фронті, чи в заплілі, при трені, чи кухні, — це не важне. Важне те, що це були могутні масові переживання. Ось тому, замість дивуватися, чому люди про це так відповідають, треба радше подумати над причиною того явища. А ті причини ми назвали: масові переживання. Це треба використати при влаштуванні імпрез. Такі імпрези повинні теж бути підготовою до дальшої організаційної праці в гуртках, кружках, де з членів маси виховуються провідники маси. Такі імпрези повинні бути для молодих провідників школою, в якій вони розвивають свій організаційний хист та набирають досвіду у муштрі масою. По кождих військових більших вправах є обговорення тих вправ, на якому старші команди виказують молодшим їхні добрі та злі кроки. В цей спосіб запобігається повторюванню старих помилок. Тому було б доцільне, щоб по кожній імпрезі комітетові обговорили критично й спокійно, що було зле, а що добре. Не для пустої „критики“, щоб дошкулити нелюбому сусідові, але для спільного добра. Щоб не повторювати старих помилок! Щоб громади досвід! Щоб умійти вперді!

(„Наш Прапор“).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДОПОМОЖІТЬ СВЯТКУВАТИ ЛИТОВСЬКЕ СВЯТО.

Я певний того, що свідомі українці добре знають, що сталося 7. жовтня 1920 р. в Суwalkах у привіт представника Ліги Націй і представника Злучених Держав Америки, поляки присягли на святе Євангеліє і хрест поцілували на знак згоди з литовцями, признаючи Литві її давню столицю — Вильно.

Пригадую далі, що вже два дні по тій присязі на святе Євангеліє і по цілуванню хреста польські війська в зрадливий спосіб напали на литовські частини, що не були готові на таку зраду. І ось у такий під-

МОЯ ТИ УКРАЇНО!

Нераз я мрію про Україну, Як весело булоб там жити, Однак як глян на руїну, Так серце плаче і болить.

Нераз я мрію про Україну, Що так тумани налягли, Що нам до Тебе, Рідна Мати, Шляхи тернами заросли.

Нераз я мрію про Україну, Серед людей мені чужих. Ніколи не покину, Ні мрій про неї дорогих.

Ф. Басок.

ступний спосіб поляки силою загарбали Вильно й досі його держать під своєю окупацією. Супроти цього є зрозумілим, що день 9. жовтня є для литовців днем великої жалоби. І то не тільки для тих литовців, що живуть під польським окупаційним ярмом, але й для всіх литовців по цілій Європі, отже і для литовців, що живуть у Злучених Державах. У той день американські литовці звичайно торжественно протестують проти польської зради й окупації. Таке буде й цього року. А цьогорічний протест буде ще більший від протестів минулих років, бо один з литовських письменників — драматургів, Петрас Гінталас, написав пєсу під заг. „9-го жовтня“, якої тема взята з цієї події, що відбулася в Суwalkах у 1920 р. Цю драму видрукував „Союз Визволення Вильна“ й розіслав її всім своїм відділам з припорученням, щоб вона була виставлювана в день 9. жовтня.

Звертаю на це увагу українського громадянства, бо знаю, що воно такими справами живо цікавиться. І як литовець, що живе постійно в тісній звязку з українськими організаціями і часописами, прошу отсею дорогою американських українців пам'ятати на цей день, 9. жовтня. Прошу не відмовитися від участі в литовських протестатійних зібраннях, що будуть відбуватися в той день по різних місцевостях в Америці. Прошу своєю присутністю і своїми порадами допомогти, щоб спільними силами вдержати живим і сильним протест проти Польщі, що нищить як український так і литовський нарід, що силою і зрадою загарбала як українські так і литовські землі.

К. В.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — ЦЕ НАЙСИЛЬНІША ОПОРА УКРАЇНСТВА В АМЕРИЦІ. СОЮЗОВІ РЯДИ — ЦЕ РЯДИ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ В АМЕРИЦІ. СОЮЗ — ЦЕ ОПОРА ПЕРЕД ВИНАРОВОДНЕННЯМ. СОЮЗ — ЦЕ НАЙПЕВНІША ЗАПОРУКА, ЩО ЯК ДОВГО ВІН ТУТ ЖИТИМЕ, ТАК ДОВГО ЖИТИМЕ УКРАЇНСЬКЕ ІМ'Я В АМЕРИЦІ. ТОМУ БУТИ В У. Н. СОЮЗІ, МАТИ В НІМ СВОЇ ДІТИ, А ПОЗАТИМ ЩЕ Й ПРИЄДНУВАТИ ЙОМУ НОВИХ ЧЛЕНІВ — ЦЕ ЗНАЧИТЬ БУТИ ПАТРІОТИЧНОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ЛЮДИНОЮ, ЗНАЧИТЬ МАТИ СЕРЦЕ ДЛЯ УКРАЇНИ, ЗНАЧИТЬ ДБАТИ ПРО МАТЕРІАЛЬНЕ, МОРАЛЬНЕ Й НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАШОЇ ІМІГРАЦІЇ В АМЕРИЦІ.

До Чесного Українського Загалу, Хвальних Українських Організацій, Товариств, Парохій та Відділів Організації Оборони Лемківщини в Америці

Минає саме рік часу від цієї переломової хвилі, коли це дня 4-го серпня м. р. на Першій Лемківській нараді в Нью Йорку завязалася Організація Оборони Лемківщини в цілі несення матеріальної допомоги Старому Краєві. Минає рік часу, коли в місяці вересні м. р. Головна Управа видала в українській пресі свою першу відозву до Земляків Лемківщини та всього Українського Загалу в Америці, з закликом до організування допомоги найбільше загроженої частині наших земель, Лемківщині.

Рік праці, при великій вкладі енергії та зусиль, приніс \$2,000. Гарна сума, та вона в ніякому разі не відповідає тій потребі, які ставить до нас сучасна, тверда дійсність наших братів на західних окраїнах. Це тільки початок та частина праці.

Алярмуючі листи, які одержуємо з краю, від Лемківської Комісії при Тов. „Просвіта“ у Львові та від Філії „Просвіти“ в Сяноці, нагадують нам раз враз, що саме тепер Лемківщина переживає найбільш критичні хвили, що саме тепер ведеться найбільш завзята боротьба за душу лемка. Сучасна ситуація є того роду, що кожна прогайнована хвилина може відбитись фатально на дальшій долі Лемківщини. Коли хочемо врятувати її, мусимо негайно й з цілою силою взятись до праці.

кий би протиставився руйній роботі наших ворогів. Такий стан очевидно мусів відбитись відомно на суспільнім житті Лемківщини, яка під оглядом національної свідомості все стояла позади й зівставляла багато до бажання.

Коли населення Лемківщини, не зважаючи на несприятливі обставини та занедбання зо сторони відповідальних чинників, почало поволі вступати на ясний шлях відродження, тоді прийшов нечуваний в історії польський режим. Польський уряд простягнув свою хижку руку по Лемківщину та положив на ній печать, як на своїй власності.

Все, що могли забрати, забрали нам. Всяке культурно-просвітне, національне, релігійне, політичне та економічне життя здушили або підчинили безоглядно собі. Знищили нам культурно-просвітні установи, обдарували нас польсько-російськими батюшками-шпигунами, постарались про адміністратора-кацапа, наслали на нашу землю учителів поляків, викинули наші книжки зо шкіл, вкінці карами та перекупствами стараються деморалізувати наших селян, щоб ослабити їх природню відпирність.

Одним словом, знищили нам провід та народні інституції, зівставляючи безборонну селянську масу на свої власні сили, сподіваючися скоро подолати її.

Стан, що заіснував сьогодні на Лемківщині, саме ті посилені наступи ворогів на її національне життя та спроби її відірвання від матернього українського пня, кладає на нас всіх особливий обовязки, а в першу чергу на Організацію Оборони Лемківщини, яка поставила собі за ціль рятувати її. І головна Управа О. О. Л., числячись з тим станом, рішила, що попри культурно-просвітну працю серед лемків-

ської еміграції в Америці, яку буде вести головню через газету, літературу, та організаційні поїздки, головним її старанням в цім році буде дальша інтензивна акція допомоги Старому Краєві.

Користаючи ще з привяности відпоручника „Просвіти“, Головна Управа О. О. Л. рішила на останнім своїм засіданні, яке відбулось дня 9-го серпня м. р. приступити до збіркової кампанії \$10,000 фонду на оборону Лемківщини, якби мала протягнутися до наступного Зізду нашої організації.

Видаючи цю відозву, ми свідомі цього що 10,000 доларів це поважна сума й треба буде великих зусиль, щоб її зібрати, та всежтаки не сумніваємося, що її зберемо. Коли з Америки на загально українські цілі пішли сотки тисяч доларів, з яких велику частину зложили лемки, то раз коли Лемківщина знаходиться в прикрім положенні й потребує від нас уперше помочі, можна зібрати на ту ціль 10,000 доларів.

Сума ця булаб справжньою поміччю для Лемківщини, бо дозволилаб українським установам у Старім Краю розвинути ширшу акцію для її врятування перед польським залівом. Призначення цього фонду булоб приблизно так:

- 1) \$5,000 на удержання молодих лемків у фахових українських школах. За ті гроші можуть скінчити коло 100 хлопців і дівчат однорічні фахові й господарські курси. Користь з цього очевидна. Капітал, вложений на ту ціль, принесе стократні відсотки в народній скарбниці. Вихована в українських школах, та овіяна патріотичним духом молодь стане з часом пробудником і піонером національно-громадського життя Лемківщини.
- 2) \$1,000 на поширення одного лемківсько-українського, на-

ціонального часопису „Наш Лемко“. За ту суму не тільки можна поширити його масово серед лемківського громадянства, але можна також перейти на видання його як тижневика. Потреба є дуже пекуча, бо польсько-кацапські рептілки щораз частіше та густіше засипують лемківські села. Коли часопис „Наш Лемко“ має протиставитись їм руйній роботі, то потребує помочі.

3) \$1,000 на поширення загально-української преси, як „Народна Справа“, „Сільський Господар“, „Наш Прапор“ і ін., яка має величезне значіння для національного освідомлення Лемківщини. За ту суму можна поширити коло 500 примірників часописів.

4) \$1,000 на закуп мандрівних та дарових бібліотек, які розкинуть ся по тих селах, що досі ще не мають українського друкованого слова. За ті гроші можна зладити коло 50 добірних бібліотек.

5) \$1,000 на поширення дитячих бібліотек та журналів. За ту суму можна набути коло 100 прекрасних бібліотек та 250 „Дзвіночків“ і 250 „Світу Дитини“. Справа поширення дитячої літератури є незвичайно важна для нас і нею в великій мірі журиться Тов. „Просвіта“, бо на лемківську молодь іде найбільший наступ зо сторони поляків.

6) \$1,000 на загальні організаційно-освітні цілі, як поїздки організаторів, членські вкладки до „Просвіти“, передплата видань „Просвіти“, та взагалі поширення просвітнянської літератури й завершення фахової інструкції з боку Матернього Тов. „Просвіта“.

Коли виконаємо свою кампанію успішно, можемо бути певними, що Лемківщина не пропаде для нас. Здоровий дух, який жевріє в сотках ррудей наших братів-лемків у Ста-

рім Краю, прокинеться остаточно й Лемківщина стане нарівні з іншими українськими землями в обороні своїх національних прав.

В звязку з цєю збірковою кампанією, відпоручник „Просвіти“, Михайло Дудра, вибирається в перших осінніх місяцях іще в одну організаційну поїздку по Америці.

Прохаємо дуже-всі відділи порозумітись якнайскорше в тій справі з нами, щоб ми могли назначити реченці відчитів, як також прохаємо пригтовитись до переведення імпрез, коляди та взагалі посилити свою діяльність для успішного переведення збіркової кампанії.

Громади, в яких нема ще наших відділів, прохаємо також наязвати з нами контакт та уладити в себе відчити.

Впр. Отців Духовних, Хвальні Українські Товариства й Організації, та Шановних Українських Громадян, прохаємо помочі та співпраці.

Поможіть нам це діло перевести успішно! Докажіть, що справа рятування Лемківщини є загально-українською справою!

Станьмо в обороні західних кордонів України! Рятуйте душу лемка для української ідеї!

Слатім свій давній довгі!

Всі письма, просимо слати на адресу: —

VASYL LEVCHIK
 48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.
 (там міститься осідок Централі).
 Всі жертви на оборону Лемківщини просимо слати на адресу фінансового секретаря організації:
PETRO IKALOVYCH
 154 Hopkins Ave., Jersey City, N. J.
 Головна Управа Організації Оборони Лемківщини.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВИБИРАЙ СОБІ, ЩО ТОБІ МІЛЕ.

З газетних звітів з проповідей рідних священиків і проповідників, виголошених останньої неділі у нью-йоркських церквах, видно, що тепер став до загальною модою говорити проти якогось „ізму“.

Отже католицькі священики й методистський пастор Джордж Албер Саймонс говорили проти більшовизму. Методистський єпископал, Джеймс Генрі, говорив проти тоталітаризму. Католицький священик, о. Кі-дьян Генрик, говорив проти лібералізму, радикалізму, атеїзму й індуїзму.

Слухаючи одної проповіді, слухач може піти за проповідником; але що подумав собі читач газети, прочитавши звіти з проповідей, з котрих кожда показує в іншому напрямі?

ПОГАНСТВО ПРОТИ ХРИСТІЯНСТВА.

У своїй політичній промові, виголошеній минулого тижня на Ебета Філд, в Нью-Йорку, відомий радіовий проповідник о. Кожлин представляв доцільну боротьбу в Америці як боротьбу між християнством і поганством. Звично, він представляв справу так, наче Рувелст був по стороні поганства, а Лемке по стороні християнства.

Тепер у Німеччині нацистична газета „Німецька Акція“ пише, що німці повинні звернутися проти християнства, бо мовляв, головна ціль нацизму боротися проти більшовизму, а більшовизм видумали жиди, а ці самі жиди створили Біблію, що стала основою християнства.

Джордж Алберт Саймонс, методистський проповідник, закликаючи американців депортувати з Америки всіх комуністів, каже притому, що комунізм вийшов від Карла Маркса й Фридриха Енгельса, відступників від правосірної жидівської віри. Виходилоб, що треба депортувати не всіх жидів, а лише комуністів.

ПОГРОМИ І ПОГРОМИ.

Ралф Томпсон, що пише критики нових книжок — до „Нью-Йорк Таймсу“, помітив недавно критику перекладу англійською мовою повісти жидівського письменника І. Сінгера під наголовком „Браття Ашкенази“.

Критик підносить як велику письменницьку прикмету Сінгера це, що він пише без-

бурення, або, властиво кажучи, лише з таким однаковим обуренням про несправедливість, яку роблять жиди, з яким він пише про несправедливість, яку роблять жиди.

Сінгер, наприклад, малює як прояв жорстокості проти жидівський погром у бідній жидівській ділянці польського промислового центру, Лодзь, а потім як жид-щидриємць відправляє з нічим делегацію робітників, що домагається підвищення робітничої зарплати.

„Злочин погрому є мерзеним злочин“, каже Томсон, але самі проповідники жидівської громади не можуть підняти для протесту проти нього чистих рук“.

ЗНАЧІННЯ ВИБОРІВ У МЕЙНІ.

По виборах у стейті Мейн, що відбулися минулого тижня, сварилися демократи з республіканцями за значіння цих виборів. Виграли там республіканці й стали говорити, що ці вибори означають, що вони таксамо виграють при краєвих виборах у жовтні.

Спіраються вони на звичайну в Америці бадачку: Куди піде стейт Мейн, туди піде цілий край.

Наші люди кажуть: „Яке Благовіщення, такий і Великдень“. Це звичайна в нас господарська ворожба, в правдивість котрої й наші старші люди, що мали нагоду приглянутися погоді на Благовіщення й Великдень, сумніваються. Якби про неї сказати американцеві, він певно назвав би це забобою. Та це йому не перешкадає вірити, що якимось політичним випадком виборці у Злучених Державах голосуватимуть так, як голосували виборці в Мейні.

РОДИЧІ І ДІТИ.

Відомий американський літературний критик Карло Вен Дорен видав недавно свою автобіографію під наголовком „Три світи“.

Між іншим порушує автор у цій книжці рідниці між своїми політичними поглядами та поглядами свого батька. Автор каже, що він не годився зо своїм батьком щодо політики й філософії життя (загальною погляду на життя). Притому автор свідомий цього, що родичі кажуть про таких дітей: що було добре для родичів, для цих дітей уже не добре.

Карло Вен Дорен каже: „Так, я не думаю, що те, що було досить добре для мого батька, було добре для мене. Я думаю, що воно не було добре й для батька“.

ФАРМЕРСЬКА ДІВЧИНА В ЯПОНІ.

Краєм, де все, що було добре для батька, буде ще певно добре для дітей, є Японія. Так каже американський журналіст „Фортюн“, що видає щомісяця найбільше люксово зладжені зошити (зошит коштує \$1), у своїм вересневім зошиті, присвяченим власне Японії. Журнал подає цікаві факти про владу національної традиції над дітьми в Японії. Каже він, що в Японії не бунтується проти батьківської влади навіть дочка японського фермера, хоча вона не має ніяких прав. Як мала дитина вона має робити коло хати. Від 8 до 9 літ вона починає носити на плечах чужі діти. По скінченні 13-тм році життя родичі мають право продати її на робітництво до фабрики або на розпустицю до публичного дому розпусти. Це справді продаж, бо за дочку родичі дістають на довгю готівку, до якої дівчина не має найменшого права.

Читаючи це, всетаки читач хочеться спитати: чи справді ніколи не прийде час, що й дочка японського фермера зажадає собі прав?

СУСПІЛЬНА ДРАБИНА.

Каже „Фортюн“, що дочка японського фермера знаходиться на найнижчому щаблі суспільної драбини.

Думка порівнює суспільність до драбини. Себто, кожда людина в японській суспільності має якусь положення в цій суспільності, вище або нижче.

Що дочка японського фермера знаходиться на найнижчому щаблі цієї суспільної драбини, видно по цьому, що всяка інша людина має щоправда людей над собою, які над нею старшують, а тільки дочка японського селянина має людей над собою, але не має нікого під собою.

Кождий інший може когось угнітати, немовби частину гнети інших людей на себе переносити на інших людей і угнітати інших. Одна тільки дочка японського фермера не має кого угнітати.

Подібні думки висказує український селянин, кажучи про себе, що його ніхто з клопа не може скинути та що Бог на те сотворив картоплю, щоб і селянин мав з чого зіймати шкіру.

Праця ушляхотнює.

Батько (до сина): Вір мені, сину, кожний мусить працювати. Праця дає здволення; праця дає здоров'я, ушляхотнює! В додатку, коли будеш працювати, можеш стільки заощадити, що не потребуватимеш більше вже працювати!

ВІЗДВЯНІ ПРОГУЛЬКИ ДО СТАРОГО КРАЮ

ПАРОПЛАВИ З НЬО ЙОРКУ:

Europa	5 грудня
New York	10 грудня
Hamburg	15 грудня
Bremen	16 грудня

Поспішні потяги таки від самого корабля заочікують вам прийому подорож до Старого Краю.

Знамениті заводи получения з Гамбурга. Банків інформації достеменно місцевий агент або годовне бюро

57 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

HAMBURG - AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD

МАРІЯ

повість
УЛАСА САМЧУКА

ціна 50 центів.

Замовлення слати на адресу:
"СВОБОДА"
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

ПОЩО ГРАТИ ТІ САМІ ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ? — ГРАЙМО ВСЕ НОВІ

ІНСТИТУТКА. Інцензація: на 6 картин, з повісти Марка Вовчка. Надається до вистав спеціально для жіночих і дівочих клубів і кружків (12 осіб, 10 жінок і дівчат, 2 чоловіки) Ціна разом з партитурою 25 ц.

ЖЕНИХ (Бандити). Комедія на 2 дії зі співами (7 осіб) 20 ц.

ІХАВ СТРЕЛЬЦЬ НА ВІРНОНЬКУ. Песа на 5 дії. 3 режисерськими 30 ц.

ТУРЕЦЬКІ СТАРОСТИ. Комедія на 3 дії. 12 осіб 35 ц.

ОЙ МОРОЗЕ, МОРОЗЕНКУ. Драма на 3 дії. 3 передмовою і режисерським заввагами. 9 осіб. 30 ц.

МИ ІДЕМО В БІР. Драма на 4 дії. 3 режисерськими заввагами. (8 осіб) 25 ц.

СТРАШНА ПІМСТА. Драма на 4 дії. Історична драма з часів нападу татар та турків на Україну. (12 осіб) 25 ц.

ДЕСЯТИК ЛЮБКА (Бо війна війною). Жарт на 3 дії. 8 осіб 30 ц.

МОДЕРНИЙ ГОСПОДАР. Комедія на 3 дії. (10 осіб) 25 ц.

КУМ СОЛТИС. Комедія на 3 дії. 10 осіб 30 ц.

ГЕТЬ З МУЖЧИНАМИ. Комедія в 3-ох діях. 14 осіб 35 ц.

ЯКЕ ІКАЛО, ТАКЕ ЗДІБАНО. Комедія на 2 дії. 9 осіб 20 ц.

ДЕ ГОРІВКА БУВАЄ, ТАМ ДОБРА НЕМАЄ. Народна штука в 3-ох діях. 13 осіб. Режисерські вказівки 40 ц.

ЦЕ К. КАПРАЛЬ ЛЮБИ. Комедія на 4 дії. 15 осіб 30 ц.

ДОВБУЩ. Геторична драма на 5 дії. 10 осіб 35 ц.

ТРИ ГЕРБИ. Комедія на 3 дії. 14 осіб 35 ц.

"СВОБОДА,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЗАКОН ПРО ГЛУХИХ ДІТЕЙ.

Заряд Здоров'я стейту Нью-Йорк у своєму бюлетені (число NY-545), виданім 27. липня 1936 року, звідомляє, що про кожну дитину нижче шість років життя, котра по часті або в цілості має зінсутий слух, треба обовязково доносити до стейтвого комісара здоров'я, відповідно до приписів новоухваленого закону на сесії стейтвого законодавства, котрий негайно входить у життя.

Той закон вимагає, щоб кожний лікар, доглядачка, родичі або опікуни, що мають нагляд над такими дітьми, негайно подавали їх імена, вік і адресу до стейтвого комісара здоров'я та постачали таких додаткових інформацій, яких комісар може зажадати.

Коли вислід покаже, що дитина не дістає належної опіки та лікування, комісар обовязаний донести про ці факти до добродійного чи іншого урядового бюро, котре займається опікою та лікуванням. Тоді кошти таких справ, переданих добродійному урядовцеві, покриває місцева округа публичного добра, якщо родичі не мають змоги потрібних коштів за опіку та лікування самі покривати.

Закон теж наказує, щоб стейтвий комісар здоров'я в кожнім випадку повідомляв стейтвого комісара освіти, а саме про полагодження справи та зарозом подавав їм адресу урядовця чи заряду, котрому була справа передана. Комісар освіти, коли буде вважати за відповідне, за своїм розсудком, подасть родичам, опікунам, урядовцеві або зарядові адресу місцевої школи для глухих чи таких, котрі недочувають, з інформаціями про найближчу публичну школу зі спеціальними класами, як теж інструкції для таких дітей у тому напрямку, щоб вони могли винести зі школи потрібні користи для себе.

ФЛІС.

ЦЕРКОВНО-НАРОДНІ СПІВАНІК

під нагомою ба три й чотири голоси, зібрав і уложив о. Віктор Матюк.

ЧАСТЬ I: Пісні перед і по науці і 24 пісень зі св. Литургии. ЧАСТЬ II: Тропарі і Кондаки Воскресіння від 1. до 8. Части: Пісні та Вечерні; Пісні з Утрени. ЧАСТЬ III: Пісні великого поста; на Великдень з воскресної Утрени; Пісні на Праздники Господні; Богородичні; Святых; Коляди.

Це є дуже практична книжка для дякоучителів. Друж нот є дуже читкий. Ціна \$1.50.

Замовлення на С. О. D. не висилаємо. Пишіть до:
"СВОБОДА"
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ЙОНКЕРС, Н. Й.
З забави на школу.

Дня 29. серпня припала 20-літня річниця подружжя Василія й Анни Якимець. А що гром. В. Якимець є президентом Укр. Горожанського Клубу при вулиці Вашингтон у 14, то там організованому несподіванку — тобто: Підчас забави громадяни П. Гарматюк і М. Чолій не забули за збірку на добрі цілі і зібрали \$11, з чого \$4 переслали до Обеднання на Рідну Школу в Бережанах, а \$7 на радіову програму.

Жертвували по \$1: М. Чолій, П. Гарматюк, П. Гарасимів, Катерина Петрик; по 50 ц.: В. Якимець, М. Лозюк, П. Фанок, В. Ладина, А. Дадишин, Марія Романович; по 25 ц.: Е. Тутко, П. Негай, М. Кендзерський, Смодій, С. Шутрович, М. Дуцький, П. Скрипко, М. Романішин, І. Нісевич. А дрібними 65 ц.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

31 срібного весілля.

Дня 12. вересня відбулося срібне весілля в громаді Семка і Ксені Гулай. Підчас забави згадали Рідний Край: Ева Кобзар, І. Смолинський, М. Сокач. Гості зложили \$14, з чого вислали до Обеднання \$5 на Рідну Школу, \$5 на школу при церкві св. Юрія, а \$4 на радіову програму.

Жертвували: гром. Сокач \$2; а по \$1: С. і К. Гулай, Ева Кобзар, І. Смолинський, Михалюк, І. Драган, П. Олексій, Браска, Назаревич, Шимкович, П. Тиж, Сидорович і М. Сай по 50 ц.; а Е. Гулай 30 ц.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ ЖІНКИ в середнім віці, до роботи в хаті при українській родині. Робота зимою і літом. Платня \$20 місячно, мешкання і удержання. Прошу зголоситися на адресу: 219-23 ROZALIA SHUTKA, GREAT MEADOWS, N. J.

БЕЗДІТНИЙ ВДОВЕЦЬ пошукує бездітної жінки до заряду дочки. Може бути фермерка. Зголошення прошу послати на таку адресу: 222-4 ОДЕКСАНДЕР МЕНДРИК, 624 Brayn Street, Allentown, Pa.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРҮРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

БОЛІ НІГ

Рапи на ногах, опухлі ноги, набряклі жиди, болячі ноги, флегміс (запалення жиди), напухлі або болісні коліна чи істочки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.

Обіскові години: щоденно від 2 до 6, в понеділок і четверга від 2 до 8.

ГОВОРІМО ПО УКРАЇНСЬКИ.
Увага: Отримайте до відома, що я переніс свою канцелярію з 28 W. 89th St. на 320 W. 86 St., New York City, Близько Бродвею.

L. A. ВЕНЛА
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОУК, БРОУКЛІН, НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2565

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
767 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2668

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

Хоч чорний поришив у серці вбити Тарзана, то його палила цікавість, що робитиме Тарзан, коли він його увільнить. Він поставив це питання безпосередньо Тарзанові, на що Тарзан відповів: „Ти мисливець. Чи не так?“ Чорний потакнув, а Тарзан продовжав: „Я наганятому тобі добичу, а відганятому небезпечних звірів“.

Ці слова Тарзан говорив поволі, з розмислом, а навіть загадочно. Він знав дуже добре, що тубильці є дуже забобонні й свій успіх або невдачу в часі ловів вони все приписують якимсь вищим силам. На ці слова Тарзана Оррандо здивовано закликав: „Алеж ти обіщав мені те, що вже робить дух Музіма. Він обороняє мене і допомагає в долах“.

„Я є цей Музімо“, сказав Тарзан після короткої, але драматичної мовчанки. Оррандо онімів. Тепер йому стало ясно, чому отсей чужинець зовсім не боявся смерті. Він був безсмертний, йому не могло нічого статися. Тарзан пильно слідив обличчя чорного й угадував його думки. „Увільни мене“, заговорив він твердо.

Оррандо скоро побіснів щоб виконати цей приказ. Напружуючи свої мязи, чорний підняв тяжку гиляку, даючи можливість Тарзанові висунутися зпід неї. Одначе Тарзан ще не був зовсім безпечний. Він знав, що тепер прийде йому дати доказ своєї надземної сили. Якраз угорі на дереві повзла пантера, приготувавшись до скоку.

Оррандо скоро побіснів щоб виконати цей приказ. Напружуючи свої мязи, чорний підняв тяжку гиляку, даючи можливість Тарзанові висунутися зпід неї. Одначе Тарзан ще не був зовсім безпечний. Він знав, що тепер прийде йому дати доказ своєї надземної сили. Якраз угорі на дереві повзла пантера, приготувавшись до скоку.